

**НАЦІОНАЛЬНА СЛУЖБА ПОСЕРЕДНИЦТВА І ПРИМИРЕННЯ
ВІДДІЛЕННЯ В ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

**ІНФОРМАЦІЙНИЙ
БЮЛЕТЕНЬ
№ 3**

**Узагальнені підсумки основної діяльності
відділення Національної служби посередництва і
примирення в Чернігівській області за 9 місяців 2021
року**

м. Чернігів

2021

Національна служба посередництва і примирення (НСПП) – постійно діючий державний орган для врегулювання колективних трудових спорів (конфліктів), утворений Президентом України відповідно до Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» та Рекомендацій МОП № 92.

Положення про Національну службу посередництва і примирення затверджується Президентом України.

Основні завдання Національної служби посередництва і примирення:

- ✓ сприяння взаємодії сторін соціально-трудових відносин у процесі врегулювання колективних трудових спорів (конфліктів), що виникли між ними;
- ✓ прогнозування виникнення колективних трудових спорів (конфліктів) та сприяння своєчасному їх вирішенню;
- ✓ здійснення посередництва і примирення під час вирішення колективних трудових спорів (конфліктів);
- ✓ забезпечення здійснення соціального діалогу, вироблення узгоджених пропозицій щодо розвитку соціально-економічних та трудових відносин в Україні;
- ✓ здійснення заходів із запобігання виникненню колективних трудових спорів (конфліктів);
- ✓ підвищення рівня правової культури учасників соціально - трудових відносин.

Web-сайт НСПП: www.nspp.gov.ua

Відділення Національної служби посередництва і примирення в Чернігівській області:

Адреса: 14000, м. Чернігів, вул. П'ятницька, 39, кімн. 909

Телефон: 77-62-77 (факс)

Електронна пошта: dspp_chernigiv@ukr.net

Web-сторінка на офіційному сайті Чернігівської облдержадміністрації:
www.cg.gov.ua (рубрика «Соціальна сфера»)

Керівництво:

Начальник відділення –

Дєдіков Олександр Георгійович

Заступник начальника відділення –

Максименко Марина Віталіївна

Узагальнені підсумки основної діяльності відділення Національної служби посередництва і примирення в Чернігівській області за 9 місяців 2021 року

Протягом 9 місяців 2021 року відділення НСПП (далі – Відділення), виконуючи свої повноваження, реалізовувало завдання, визначені Законами України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)», «Про соціальний діалог в Україні», нормативно-правовими актами Національної служби посередництва і примирення, наказами та розпорядженнями Голови НСПП, Положенням про Відділення.

Спеціалісти Відділення здійснювали заходи щодо:

- сприяння поліпшенню стану соціально-трудова відносин (далі – СТВ) у колективах підприємств, установ, організацій області;
- запобігання виникненню колективних трудових спорів (конфліктів) (далі – ЗКТС(К));
- здійснення посередництва і примирення при вирішенні спорів (конфліктів), забезпечення правового супроводу примирних процедур;
- прогнозування виникнення колективних трудових спорів (конфліктів) (далі – КТС(К));
- підвищення рівня правової культури зацікавлених сторін СТВ щодо законодавчих і нормативно-правових актів НСПП, основних положень трудового законодавства;
- забезпечення поінформованості громадськості та сторін соціального діалогу про діяльність НСПП й Відділення.

I. Аналіз стану і динаміки соціально-трудова відносин

Стан СТВ у трудових колективах, їх можливе ускладнення в значній мірі залежать від соціально-економічного становища суб'єктів господарювання, їх фінансово-господарської діяльності в умовах обмежувальних карантинних заходів, оперативного реагування місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування на випадки погіршення соціальної стабільності.

Згідно із статистичними даними у січні-серпні 2021 року випуск промислової продукції проти відповідного періоду минулого року становив **96,8%**. Найбільше обсяги скоротились на підприємствах з виробництва хімічних речовин і хімічної продукції (на 17,0%), текстильного виробництва, виробництва одягу, шкіри та виробів зі шкіри (на 15,6%).

Порівняльний аналіз показників соціально-економічного характеру дає підстави стверджувати про наявність у трудових колективах окремих підприємств, установ, організацій Чернігівщини **об'єктивних передумов** для ускладнення СТВ, що зумовлено:

- ризиковим фінансовим станом підприємств, що виник через низький рівень купівельної спроможності населення;
- відсутністю платоспроможності замовників та несвоєчасними розрахунками за продукцію, отримані послуги;
- зношеністю основних фондів підприємств;
- реформою децентралізації та перерозподілом фінансування закладів бюджетної сфери, передачею їх на баланс об'єднаних територіальних громад.

В той же час, зберігають свою дещо деструктивну дію **суб'єктивні фактори** негативного впливу на стан СТВ, серед яких:

- існуюча заборгованість із виплати заробітної плати найманим працівникам (за статистичними даними станом на 27.09.2021 загальна її сума склала **18,6** млн грн);
- низький рівень оплати праці (*Середня номінальна заробітна плата штатного працівника підприємств, установ та організацій у серпні 2021 року становила 11425 грн, що на 18,4% нижче середньої заробітної плати по Україні. Найменший рівень заробітної плати у сфері тимчасового розміщення та організації харчування (7037 грн); діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування (7793 грн); мистецтва, спорту, розваг та відпочинку (7868 грн);*
- наявне безробіття працездатного населення (*в області послуги в цетрах зайнятості отримують понад 28,9 тисяч зареєстрованих безробітних);*

- порушення законодавства про працю, в частині затримки виплати заробітної плати та зменшення її рівня, скорочення робочого часу, застосування відпусток без збереження заробітної плати, несплата 2/3 тарифної ставки за вимушений простій;

- запровадження роботодавцями практики прихованої заборгованості із виплати заробітної плати;

- прагнення мінімізувати прояви соціальної напруженості шляхом звільнення працівників, які виявляють бажання звернутись до місцевих органів влади з метою врегулювання конфліктних питань правовим шляхом;

- використання карантину як форс-мажорних обставин, що звільняє роботодавця від відповідальності за невиплату заробітної плати.

Відповідно до меж визначених повноважень, Відділення продовжує спрямовувати свою діяльність на здійснення заходів щодо пошуку найбільш оптимального узгодження інтересів конфліктуючих сторін із застосуванням примирно-переговорних процедур в рамках діючого законодавства.

II. Запобігання виникненню колективних трудових спорів(конфліктів)

Протягом звітного періоду на обліку Відділення, з метою ЗКТС(К), перебувала **21 конфліктна ситуація** з **1147** працівниками на **19** підприємствах, в установах, організаціях, де існувала заборгованість із виплати заробітної плати в сумі **12270,4** тис грн.

За видами економічної діяльності, вони розподілилися наступним чином:

- **6** – охорона здоров'я та надання соціальної допомоги;

- по **2** – наземний та трубопровідний транспорт; операції з нерухомим майном;

- по **1** – сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство; добувна промисловість і розроблення кар'єрів; виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів; текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів; виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції; виробництво машин і устаткування, не віднесені до інших угруповань; виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування; постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря; водопостачання; каналізація, поводження з відходами; складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту, поштова та кур'єрська діяльність; виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції.

Розбіжності, які спричинили загострення стану СТВ між найманими працівниками та роботодавцем, стосувалися:

- порушень вимог колективного договору, угоди (**23,9%** від загальної кількості);

- невиконання вимог законодавства про працю (**76,1%** від загальної кількості).

Спеціалістами Відділення систематично підтримувався зв'язок зі сторонами СТВ, надавалися роз'яснення і консультації стосовно застосування норм чинного законодавства, направлялися рекомендаційні листи-роз'яснення щодо стабілізації та можливих шляхів поліпшення ситуації у трудових колективах.

За посередництва Відділення та проведення превентивних заходів було погашено заборгованість із виплати заробітної плати у сумі **5179,9** тис грн (**42,2%**), яка стала причиною виникнення **12** конфліктних ситуацій.

Під час роботи по ЗКТС(К) Відділенням:

- проведено **89 узгоджувальних та 42 робочих зустрічей** із зацікавленими сторонами соціального діалогу, з метою виявлення та з'ясування причин виникнення розбіжностей, пошуку шляхів щодо їх ліквідації;

- направлено **79 листів** до голів територіальних громад в області щодо визначення відповідальних осіб за ведення соціального діалогу й участі у колективних переговорах з укладання угод та вирішення КТС(К);

- направлено **10 листів-запитів** до керівників окремих структурних підрозділів Чернігівської обласної державної адміністрації, управління Держпраці у Чернігівській області щодо надання інформації про конфліктогенні підприємства, установи, організації області;

- взято участь у **4 засіданнях** тимчасової обласної **комісії** з питань погашення заборгованості із заробітної плати (грошового забезпечення), пенсій, стипендій та інших соціальних виплат;

- взято участь у **засіданні** президії комітету Чернігівської обласної організації професійної спілки працівників освіти і науки України;

- взято участь у **спільному засіданні** з Регіональним представником Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в Чернігівській області, представником Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в північних областях, представниками громадських організацій стосовно захисту прав і свобод людини і громадянина.

Практика роботи підтверджує важливість проведення заходів щодо підвищення рівня правової культури зацікавлених сторін СТВ та інформування громадськості про результати основної діяльності Відділення. Для реалізації цих напрямів, упродовж звітнього періоду Відділенням:

1. Підготовлено **Інформаційний бюлетень** Відділення №4-2020, №1-2021, №2-2021 з узагальненими підсумками основної діяльності Відділення за 2020 рік; перший квартал та перше півріччя 2021 року, **420** екз. яких направлено зацікавленим сторонам соціального діалогу.

2. Підготовлено **Тематичний буклет** Відділення з інформацією щодо прогнозу можливих змін соціально-трудових відносин, виникнення колективних трудових спорів (конфліктів) у трудових колективах підприємств, установ і організацій Чернігівської області у другому півріччі 2021 року, **126** екз. направлено зацікавленим сторонам соціального діалогу.

3. Підготовлені **Методичні матеріали:**

- «Порядок представництва професійними спілками, їх об'єднаннями інтересів працівників у колективних трудових спорах (конфліктах)», **11** екз. яких направлено: Федерації профспілкових організацій Чернігівської області, обкомам профспілок, Територіальному форуму профспілкових організацій Чернігівської області;

- «Правові аспекти взаємодії Національної служби посередництва і примирення та органів місцевого самоврядування в стабілізації соціально-трудових відносин», **57** екз. яких направлено обласним об'єднанням територіальним громадам області.

4. З метою правової обізнаності підготовлені **Інформаційні матеріали** «Основні аспекти діяльності Національної служби посередництва і примирення» та «Соціальний діалог і соціальне партнерство в Україні», які направлені обласним територіальним громадам Чернігівської області.

4. Підготовлено та направлено до НСПП **14 інформаційних матеріалів** для розміщення на веб-сайті НСПП, на сайти ОДА, РДА, міських рад та територіальних громад області – **38**.

5. 15 січня, 16 квітня, 15 липня 2021 року у відповідності до затвердженого Графіку проведення нарад-семінарів за участю представників позаштатних інституцій НСПП на 2021 рік, проведені щоквартальні **наради-семінари**.

6. 16 березня 2021 року фахівцями Відділення **взято** участь у **семінарі** (в режимі ZOOM-конференції), організованому Головним управлінням статистики у Чернігівській області на тему: «Державні статистичні спостереження з праці, особливості проведення, методика та методологія розрахунку статистичних показників за їх результатами, напрями та можливості практичного застосування показників».

7. До Відділення звернулося **61** звернень громадян, на які надано вичерпні відповіді згідно вимог чинного законодавства.

8. Направлені листи-нагадування до окремих обкомів профспілок щодо можливості проходження оцінки відповідності критеріям репрезентативності.

9. Реалізуючи повноваження відповідно до Закону України «Про соціальний діалог в Україні» видані Свідоцтва про підтвердження репрезентативності на територіальному рівні Чернігівській обласній організації профспілки працівників охорони здоров'я України, Чернігівській обласній організації профспілки працівників освіти і науки України, Федерації роботодавців Чернігівщини та визнання репрезентативними Чернігівської обласної організації роботодавців галузі охорони здоров'я, Чернігівської обласної організації працівників лісового господарства України.

III. Стан і результати задоволення висунутих найманими працівниками або профспілками вимог та вирішення КТС(К)

У звітному періоді Відділення сприяло вирішенню **10** вимог, висунутих **174** працюючими у **5** КТС(К) виробничого рівня.

Заборгованість із заробітної плати та порушення термінів її виплати, як і в попередні роки, залишаються основною найбільш поширеною причиною виникнення КТС(К).

Переважає більшість вимог, висунутих найманими працівниками стосувалися невиконання роботодавцями норм законодавства про працю (**9 – 90,0%**).

З метою здійснення заходів, в межах визначених повноважень, Відділення підтримувало постійний зв'язок із уповноваженими представниками найманих працівників та роботодавцями, під час яких надавало необхідні консультації та роз'яснення. На всіх стадіях вирішення КТС(К) для вироблення взаємоприйнятних рішень здійснювалося сприяння узгодженню позицій сторін тощо.

За безпосередньої участі Відділення проведено **3** засідання примирної комісії, **18** узгоджувальних зустрічей та здійснено **2** відрядження.

На виконання прийнятих рішень за сприянням у врегулюванні КТС(К) до зацікавлених органів та організацій було направлено **19** листів-рекомендацій.

За результатами роботи було вирішено й знято з реєстрації **4** КТС(К) та **9** вимог, висунутих найманими працівниками.

Погашено заборгованості із виплати заробітної плати, що стала основною причиною виникнення конфліктів – **650,7** тис грн.

Наразі, на контролі Відділення перебуває 1 спір, повторно зареєстрований у ДП «Чернігівторф».

IV. Страйки, колективні припинення роботи, акції соціального протесту, пов'язані із ускладненням стану СТВ

За 9 місяців 2021 року акції соціального протесту трудових колективів, спрямованих на захист порушених прав, пов'язаних із станом СТВ, на території області не зареєстровано.

Взагалі, вдячні керівництву: Чернігівської обласної державної адміністрації, її структурних підрозділів; районних державних адміністрацій; Чернігівської обласної ради; територіальних громад; міських рад; Федерації та галузевих профспілкових організацій Чернігівської області; об'єднань організацій роботодавців; позаштатним інституціям НСПП, а також зацікавленим сторонам соціального діалогу, за співпрацю і взаємодію в роботі, спрямовану на збереження соціальної стабільності, запобігання виникненню колективних трудових спорів (конфліктів), акцій соціального протесту в трудових колективах підприємств, установ, організацій міст і районів області.

Запрошуємо до співпраці!

Виконуючи свої повноваження щодо сприяння поліпшенню стану соціально - трудових відносин в регіоні, основні зусилля Відділення спрямовані на:

- запобігання виникнення колективних трудових спорів (конфліктів);
- забезпечення своєчасного приведення у правове русло стихійних проявів протестної поведінки найманих працівників і вирішення колективних трудових спорів (конфліктів), що виникають на підприємствах, в установах та організаціях;
- здійснення посередництва і проведення запобіжних процедур примирення;
- вивчення, виявлення та узагальнення причин виникнення конфліктогенних ситуацій, підготовку відповідних рекомендацій, пропозицій, надання консультаційної допомоги заінтересованим сторонам соціально-трудова відносин;
- залучення потенціалу всіх причетних представницьких органів заради вироблення взаємоприйнятних рішень по усуненню дестабілізаційних чинників, що виникають між сторонами соціально-трудова відносин;
- налагодження ефективної взаємодії, в межах компетенції, з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями профспілок і роботодавців в частині організації і вжиття спільних заходів щодо запобігання виникненню колективних трудових спорів (конфліктів);
- популяризації та роз'ясненню законодавчих і нормативно-правових актів НСПП, спрямованих на сприяння поліпшенню соціально-трудова відносин, запобігання виникнення колективних трудових спорів (конфліктів).

У разі виникнення передумов соціальної напруги у трудових колективах підприємств, установ, організацій області (незалежно від форм власності і організаційно-правових форм господарювання) з питань порушення законодавства про працю, виконання колективних договорів, угод, за сприянням у вирішенні розбіжностей між найманими працівниками і роботодавцями та соціального захисту працюючих, до Відділення мають право звертатися як сторони конфлікту, так і органи влади, заінтересовані у стабілізації стану соціально-трудова відносин на відповідній території. Спеціалістами Відділення будуть надані необхідні юридичні консультації з метою сприяння вирішенню кожної конкретної проблемної ситуації.